

Vzdělávání v hledáčku statistiků

Celoživotní učení je fenoménem zejména posledních dvou desetiletí. Představuje zásadní koncepční změnu pojetí vzdělávání a jeho organizačního principu. Informace o něm získává řada institucí, mezi nimi i Český statistický úřad.

Všechny možnosti učení, ať už již v tradičních vzdělávacích institucích či mimo ně, jsou chápány jako jediný propojený celek.

Dvě etapy

Celoživotní učení lze zásadně členit do dvou základních etap – počáteční a další vzdělávání. Počáteční zahrnuje základní, střední či terciární vzdělávání. Veškeré informace o něm shromažďuje a vyhodnocuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT ČR) a jím řízené organizace. Další vzdělávání je zaměřeno na získání vědomostí, dovedností či kompetencí pomáhajících zlepšení společenského či pracovního uplatnění jednotlivce. Informace o něm jsou většinou získávány a vyhodnocovány na základě šetření organizovaných ČSÚ. Výjimkou je oblast rekvalifikací, které organizuje

a vyhodnocuje Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR (MPSV ČR) a jím řízené instituce.

Důležitá šetření

Český statistický úřad zjišťuje informace z této oblasti z několika šetření: CVTS (Continuing Vocational Training Survey) – šetření o vzdělávání zaměstnanců v podnicích, AES (Adult Education Survey) – šetření o vzdělávání dospělých a LFS (Labour Force Survey) – výběrové šetření pracovních sil. Všechny vycházejí z Nařízení Evropské komise a jsou povinné pro všechny členské země Evropské unie.

První dva druhy šetření, realizované v pětiletých cyklech a zaměřené téměř výhradně na vzdělávací aktivity, jsou nejpodstatnější. Šetření LFS se zabývá především statistikou trhu práce, a proto má spíše doplňkový charakter. Infor-

Šetření o vzdělávání zaměstnanců v podnicích

CVTS (Continuing Vocational Training Survey) se realizuje od roku 1994 již počtvrté (potřetí za účasti ČR). Poslední pod označením CVTS 4, resp. VZ 2011, vychází z **Nařízení Komise (EU) č. 822/2010**. Jedná se o výběrové šetření u zhruba deseti tisíc podniků a institucí s deseti a více zaměstnanci téměř všech odvětví ekonomiky ČR (výjimkou je zemědělství, myslivost, lesnictví, rybolov a chov ryb a dále veřejná správa a obrana, vzdělávání a zdravotní a sociální péče) **za referenční rok 2010**. Šetření je zaměřeno na vybrané podniky (ať již svým zaměstnancům odborné vzdělávání poskytují nebo neposkytují), na předmět a způsob vzdělávacích aktivit, vzdělávací politiku, výdaje na vzdělávání, začlenění učňů do pracovního procesu apod. Dopochy budou provedeny matematicko-statistickými metodami tak, aby výsledky byly reprezentativní pro celou ČR, tj. v rozsahu zhruba 50 tisíc podniků a institucí. Obdobně tomu bylo i u předchozích šetření.

Základní výstupy z CVTS 3 (realizovaného v letech 2006–2007 za referenční rok 2005) a z pilotního šetření AES (realizovaného v letech 2007–2008 za období posledních 12 měsíců) najdete na www.czso.cz. včetně mezinárodního porovnání vybraných základních ukazatelů. Výstupy z právě realizovaných šetření (CVTS 4 a AES) budou k dispozici nejdříve koncem roku 2012.

Šetření o vzdělávání dospělých

AES (Adult Education Survey) probíhalo v letech 2007–2008 v jednotlivých členských zemích EU včetně České republiky formou tzv. pilotního šetření pod metodickým vedením Eurostatu. Testovala se metodologie a způsob kladení otázek. Zkušenosti posloužily při vytváření dotazníku a metodologie prvního pravidelného šetření AES, které se realizuje v jednotlivých zemích EU v letech 2011–2012 na základě **Nařízení Evropské komise č. 823/2010**. U nás je sběr dat prováděn na výběrovém souboru zhruba 9,5 tisíce domácností, kde jsou dotazováni **všechny osoby ve věku 18–69 let**. Zjišťuje se především účast jednotlivců v jednotlivých typech vzdělávání. Ziskají se podrobnější informace o tom, kdo vzdělávací aktivity organizoval, financoval, čeho se vzdělávací aktivity týkaly, jaké měli účastníci důvody k účasti, jak byli spokojeni či jaké překážky jim ve vzdělávání bránily. Údaje o vzdělávání budou doplněny informacemi o jazykové vybavenosti nebo o kulturních aktivitách respondentů.

mace o vzdělávání mají samozřejmě i evropské a světové instituce zabývající se statistikou (Eurostat, OECD, UNESCO apod.). Při svých analýzách vycházejí především z dat, která pravidelně od relevantních států dostávají.

Vyšší kvalita

Ke statistikám dalšího vzdělávání byla začátkem roku 2000 zřízena meziresortní pracovní skupina. Tvoří ji zástupci – experti z ČSÚ, MŠMT ČR, MPSV ČR, VŠE, Úřadu vlády ČR, Svazu průmyslu a dopravy ČR a Českomoravské konfederace odborových svazů. V dalších

letech byla jako profesně-poradní orgán využita k realizaci šetření CVTS 2, CVTS 3 a CVTS 4 a také AES. Skupina řeší přípravné práce (tvorba dotazníků v českých podmínkách, formy a metody práce sběru dat a práce v terénu apod.), realizační fáze projektu a závěrečná vyhodnocení průběhu šetření a výstupů. Jejím hlavním profitem je především významně vyšší kvalita realizovaných šetření.

Josef Kotýnek
oddělení statistiky vzdělávání,
zdravotnictví, kultury
a sociálního zabezpečení